

היילדים

שאל עדי

זה התחיל מהתנדבות באיל"ן, נמשך ברצון לטפח תרבות פנאי לילדים עם מוגבלות, והפך לעמותת "כנפיים של קרמבו", שמארגנת להם פעילויות בכל הארץ • היעד: להקים את תנועת הנוער הראשונה לילדים עם מוגבלות • מאחורי הרעיון והעמותה עומדת מנכ"לית שהיא, כך מתברר, חיילת בשירות חובה: סמל עדי אלטשולר • ומה פשר שמה הייחודי של העמותה? זה משום שכל קרמבו נעטף בנפרד, כפי שצריך לעטוף כל ילד באהבה

נעמה פרי

צילום: שי סקיף

מכתבו של גורדון דיבר אמת פשוטה: "מדוע את מבטת על הזמן באירופה כזמן של למידה, ולא כזמן של חיים?" הוא התריס בה מבעד לאותיות הדיו. גורדון רצה להזכיר לידידתו שבגולה, שגם היומיום במסגרת הלימודית שבה היא נמצאת כרגע, הוא יומיום שאפשר וצריך למלאו ביצירה, בעשייה. זמן שאין לתת לו לחלוף תחת תירוצי המסגרת, התקופה. יומיום של חיים. גם היום, סמל עדי אלטשולר, שמשרתת כמדריכת אוכלוסייה לשעת חירום, אחות בתורה שהיטיב אז גורדון לכתוב לרחל: היום, כשתחת ידיה של אלטשולר פועלים שישה סניפים ברחבי הארץ של "כנפיים של קרמבו". את הסניפים פוקדים מדי שבוע יותר ממאה ילדים עם מוגבלויות שונות.

"בכל מסגרת יש משהו מנוון", היא מסבירה. "וכנראה שלמי שיש נטייה להתנוון יעשה את זה בכל מסגרת. אבל אי-אפשר להסתכל על השנתיים-שלוש בצבא כזמן שצריך להעביר ולסיים. תמיד תופסים שאתה בורג קטן בתוך מערכת גדולה. זו תפיסה שאני מאוד לא מאמינה בה. אתה חי את השנים האלה - תעשה עם עצמך משהו. בעיניי, זה לחלוטין עניין של בחירה".

הצורך המניע לשנות

אלטשולר לא חוטאת באמרות מפרצות ומלאות פתוס. ממעמדה כמנכ"לית של עמותה קטנה אבל מתפתחת, מתוגברת בשני עורכי דין ובשני רואי חשבון שמלווים את עשייתה, היא בוחרת בהצטנעות. משטף דבריה, המשך בעמוד הבא

סמל עדי אלטשולר יושבת על ספסל עץ פשוט בקצה אולם הספורט בהוד השרון. באולם הקטן נערכת הפעילות השבועית של העמותה שהקימה לילדים עם מוגבלויות - "כנפיים של קרמבו". שתי ידיה פרוטות קדימה והיא קוראת בהתלהבות לילד בלונדיני והיכן להגיע אליה, לתת לה חיבוק. "קרימה טומי, לא להתייאש", היא מעוררת אותו בקולה, בעוד טומי עצמו, נאבק על המטר הבודד שגותר בינו לבין אלטשולר. הוא ישוב על ברכיו, ואיבריו כמו מתפזרים לכל עבר, ללא שליטה. ספק זוחל, ספק מרדה, בריכוז ובנחישות, מתקדם לאטו.

חונכת צעירה עומדת לצדה של אלטשולר. לפני שעה קלה היא אחזה את טומי בכתפיו, עזרה לו לשחק במשחק "תופסת", סייעה לו לשרוד ריצה ברגליים חסרות שליטה לאורך האולם. עכשיו היא מציעה להביא את טומי לעדי, או שאולי עדי תקום ותתקדם לעברו. אבל עדי וטומי בשלהם: זו מעוררת ונותנת לעברו מבט מאמין, וזה נאבק ברגליו וידיו. האפיוודה הקצרה מסתכמת בחיבוק ארוך, ותחושה קטנה, משותפת, של ניצחון. הרגע הקטן הזה, בין אלטשולר לילדים שהיא כל-כך אוהבת, מסכם, אולי, את הסיפור הזה: סיפור של הרבה ניסיונות, שאין בהם קיצורי דרך, ובטח שלא ייאוש.

אמת אחת פשוטה מלווה את אלטשולר בעשייה העיקשת שלה למען ילדים עם מוגבלויות בישראל: היומיום, כל יומיום, בכל מסגרת, הוא יומיום שצריך ליצור בו. למעשה, אין חדש תחת השמש, ואמיתות פשוטות יחיו, כנראה, לעד. כאשר שהתה רחל המשוררת באוניברסיטת טולוז שבצרפת, ועסקה בלימודי תורת החקלאות, הגיע לידיה אחד המכתבים שכתב לה ידידה הטובה, א.ד. גורדון. גם אז, בתקופה שטרם קום המדינה,

סמל עדי אלטשולר
והילדים. "לא ידעתי שזה
יגיע למימדים כאלה"

עם הילדים במעילות. "אני מרגישה שליחה של הילדים האלה, שבכל מקום שאני מגיעה אני מוחתת עיניים לאנשים"

המשך מעמוד קודם
מחוסר השקט שמלווה אותה לאורך הריאיון, הצורך התמידי לאחוז במשהו, להתעסק בדבר-מה, מצטיירת בחורה עיקשת, שעיקר חייה סב סביב הצורך לשנות. הקשר המיוחד של אלטשולר עם ילדים שסובלים מנכוניות שונות החל אי-שם בהיותה בת 12. "נתקלתי במודעה של איל"ץ - איגוד ישראלי לילדים נפגעים", היא מספרת. "במודעה חיפשו מתנדבים. בלי לדעת יותר מדי למה אני נכנסת, החלטתי להתקשר".

על-אף גילה הצעיר, הוחלט באיל"ץ לתת לאלטשולר להנוד פעות בן שנה וחצי שסובל משיתוק מוחין. "אמרו לי שצריך חונכים לשעה בשבוע", היא ממשיכה, "והכירו לי את כפיר. העוברת של איל"ץ, שבאה להסביר לי על כפיר, ניסתה להכין אותי. היא אמרה לי שכפיר הוא ילד מקסים, אבל הוא לא הולך, והוא לא יילך בחיים; הוא לא מדבר ולעולם לא ידבר, ובעצם לא עושה שום דבר בכוחות עצמו".

על-אף התיאורים, אלטשולר לא נרתעה. המפגש עם כפיר, שהפך משעה וחצי בשבוע של משחקים, למגורים של ממש אצל המשפחה שלו, שינה את חייה. "הבנתי שמאוד צריכים אותי שם. גם כפיר עצמו, שצריך חברה, מישהו שישחק איתו. פגשתי אמנם ילד ג'ינג'י עם חיוך מאוון לאוון ועיניים בורקות, אבל הבנתי מהר מאוד שכפיר צריך עזרה בכל דבר, ברמה הכי בסיסית".

אלטשולר זיהתה מהר מאוד גם את הצורך של כל המשפחה בסיוע שלה. "בהתחלה שיחקתי רק איתו. אחר-כך גם עם אחותו, שלעתים, בגלל הטיפול בכפיר, נשכחת בצד. גם האמא, שהטיפול גוזל ממנה את כל היום, צריכה את הכמה שעות לצאת, לרדת לסופר. מאוד נקשרנו כולנו. כפיר והחברים שלו חשפו אותי לעולם של ילדים שסובלים ממוגבלויות וגם למשפחות שלהם".

כפיר הפך להיות חלק משמעותי בחייה של אלטשולר, אך הרצון לסייע לו לא נעצר בקשר האינטנסיבי עם המשפחה. בטיול שגרתי שערכה אלטשולר עם כפיר - על כיסא הגלגלים, היא הבינה מה החסר המרכזי בחייהם של ילדים עם מוגבלויות. "כשטיילנו עברה לפנינו קבוצה של חניכי תנועת נוער, שחילקו עוגות לעוברים ושבים", היא מתארת. "ואו פתאום חשבת לעצמי: למה אין היום בארץ אף תנועת נוער לילדים שסובלים ממוגבלויות? יש בני עקיבא, הצופים, הנוער העובד והלומד, בני המושבים ואלף ואחת תנועות, אבל אין אף מסגרת כיפית לילדים כמו כפיר. ואין לזה שום סיבה - הרי אני שמה את כפיר על העגלה ואנחנו יכולים לעשות ביחד מה שאנחנו רוצים. בנקודה הזו בעצם התחיל העניין".

לעשות כף

כ-36 אלף ילדים בישראל לומדים במסגרת החינוך המיוחד. ההערכה היא שבסביבות עשרה אחוזים מאוכלוסיית ישראל סובלים ממוגבלה כלשהי - פיזית, שכלית או נפשית. בתי-ספר מיוחדים פועלים ברחבי הארץ, ועמותות שונות וחוקים מגוונים מנסים לקדם את שילובם בחברה. למרות זאת, רחוק היום שבו הממסד יענה על כל צורכיהם. אלטשולר מקווה שלפחות לטובת שעות הפנאי של הילדים היא תצליח ליצוק תוכן מהנה.

"צריך להבין שהילדים האלו חוזרים הביתה מימים עמוסים בטיפולים, בעבודה עם קלינאיות תקשורת, עם פיזיותרפיסטים. אפילו הטיפולים הכיפיים - רכיבה על סוסים, למשל - נועדו כדי לפתח אותם. בכדיקה שעשיתי כדי לגלות מה קורה עם הילדים אחר הצהריים, גיליתי שאין מסגרת שמעניקה מענה לצורך שלהם בלהיות ילדים, לשחק. והילדים האלה, אם לא תבוא אליהם ותפעילי אותם ותשחקי איתם, הם לא יוכלו לדבר. הם צריכים את העזרה הזאת".

שלב-שלב קרם הרעיון של אלטשולר עור וגידים. בדרכה הצנועה היא מתארת את הדרך כפשוטה וחסרת מכשולים. למעשה, מדובר בעסק מורכב למדי. אלטשולר הייתה צריכה לשכנע הורים לילדים שבריריים למסור אותם לידיה של נערה בגיל תיכון, לאתר מקום לפעילות, לטפל בנושא ההגעה של ילדים שיושבים על כיסאות גלגלים, למצוא חונכים, וכמובן - תקציב.

הילדים שפוקדים את הפעילות בסניף הוד השרון, למשל, סובלים ברובם משיתוק מוחין, אבל הסניף מרכז לתוכו ילדים עם סוגים שונים של מוגבלויות. האולם הקטן הומה ורושע. 12 ילדים, במצבים שונים, רובים מתגלגלים על כיסאות, הגיעו לפעילות. "היום באו מעט יחסית", מתנצלת אלטשולר. "החורף מונע מחלק מהם להגיע".

לכל ילד - ורובם צריכים עזרה כמעט בכל דבר - מוצמדים לפחות שני חונכים, שאותם כמובן הייתה צריכה עדי לרתום למשימה, ולהעביר הדרכה מסודרת. הפעילות הפשוטה שנערכת היום, בניית בית ממתקים, כמו של עמו ותמי - אורכת זמן רב. "למרותי המון סוגים של מוגבלויות. איתרתי ילדים, ועברתי משפחה משפחה. בניתי מערכי שיעור ופעילויות מתאימות. הגעתי לעירייה ושכנעתי אותם לנדב בית-ספר בעיר לטובת הפעילות - מבלי לגבות תשלום. גייסתי חונכים בגילאי תיכון, הטיבה וסטודנטים, כל מי שהסכים, וחיפשתי את טובי האנשים שיכירו אותם. לאט-לאט הקבוצה צמחה, והיום לסניף מגיעים 27 ילדים".

החורים שיתפו איתך פעולה מיד?

"היה לי גיבוי של ההורים של כפיר, שמאוד האמינו בי. באתי עם תוכנית מסודרת ובנויה, עם אנשים מהטובים בארץ, שיעשו את ההכשרה. חוץ מזה, הם מקבלים כל רעיון בנרבה. בארץ חושבים שילד נכה

"חשבת: למה אין אף תנועת נוער לילדים שסובלים ממוגבלויות? יש בני עקיבא, הצופים ואלף ואחת תנועות, אבל אין אף מסגרת כיפית לילדים כמו כפיר. ואין לזה סיבה - הרי אני שמה את כפיר על העגלה ואנחנו יכולים לעשות מה שאנחנו רוצים. בנקודה הזו התחיל העניין"

"הס מקבלים כל
רעיון בברכה. בארץ
חושבים שילד נכה
הוא ילד שלא יכול
לעשות כלום. אק הוא
לא יכול לדבר וללכת
מה כבר אפשר
לעשות איתו? אבל
עובדה, עק קצת
יצירתיות אפשר
לעשות הכל. אפילו
קפוארה עשינו איתם.
הכל אפשרי"

הוא ילד שלא יכול לעשות כלום. אם הוא לא יכול לדבר וללכת מה כבר אפשר לעשות איתו? אבל עובדה, עם קצת יצירתיות אפשר לעשות הכל. אפילו קפוארה עשינו איתם. הכל אפשרי."

מק"ש עד ב"ש

השמועה על המרכז הקטן ועמוס הפעילויות, שפועל בהוד השרון מדי שבוע, עשתה לה כנפיים, ואל הפעילויות התחילו לזרום הורים וילדים מכל הארץ. אלטשולר הבינה שחייבים לפתוח את סניפי העמותה גם בערים אחרות. הפיכת העמותה ממקומית לארצית קרתה במהלך שירותה הצבאי של אלטשולר. הסניף השני נפתח בצור יגאל, ואחריו בבאר שבע, קריית שמונה, רחובות ואשדוד.

את תחילת שירותה הצבאי העבירה אלטשולר בלהקת פיקוד העורף. עם הזמן, התגייסותה להובלת "כנפיים של קרמבו" דרשה ממנה זמן רב מדי, והיא החליטה לעזוב את הלהקה, ולעבור לתפקיד מודריכת אוכלוסייה לשעת חירום, תפקיד שמאפשר לה יותר זמן לטיפול בעמותה.

פחדת באיזשהו שלב מגודל האחריות שאת לוקחת על עצמך? בסך הכל, את היילת צעירה.
"לא ידעתי שזה יגיע למימדים כאלה. היה לי חזון, ידעתי מה אני רוצה שיהיה; תנועת נוער ממוסדת

אלטשולר. "ברגע זה החיים שלי"

ורחבה, אבל לא חשבתי שאני אנהל את התנועה הזו. אבל זה ממכר. ככל שרואים איך הצורך גדל, אתה מתמלא יותר ויותר תחושת אחריות לספק פתרונות לצורך הזה. את מבינה שאת משנה פה חיים של אנשים."

העמותה צברה לעצמה מעמד בתחום. בית-הספר "און", בית-הספר הגדול בארץ לילדים עם צרכים מיוחדים, פנה אל אלטשולר, וביקש ממנה לבוא ולספר איך היא מתקשרת עם הילדים. "שאלו אותי: איך אתם עושים את זה? הכל מתחיל ונגמר בלהסתכל לילדים האלה בעיניים. טובי לא מדבר, הוא מתקשר בקולות ובתנועות ידיים. ועובדה, במבט אחר אני מצליחה להבין בדיוק מה הוא רוצה. זה רק לדעת להתחבר לילדים."

ובכל זאת, היום זה לא רק הקשר האישי. את עומדת בראש עמותה. את נדרשת להחלטות, להתנהלות כלכלית. לצדדים שפחות נוגעים לילדים.
"נכון, יש המון לוגיסטיקה וביורוקרטיה. אבל יש אנשים שעוזרים לי, רואי חשבון ועורכי דין שעושים את זה בהתנדבות. אני מגייסת תרומות, וכל תרומה כרוכה בתהליך ארוך ומורכב עד שהיא מגיעה אלינו. אני גם צריכה לפתור את כל נושא ההסעות; היינו

יכולים לרוץ עם הרבה יותר סניפים, אבל ההסעות עולות המון כסף, ואנחנו מחפשים פתרון. כשאני רואה ילד שרוצה להגיע לפעילות, ולא יכול להגיע בגלל בעיות כלכליות, כי ההורים שלו לא יכולים לממן את הנסיעות, זה מעציב. אני יודעת שהילד הזה מצא את חלקת האלוהים הקטנה שלו, ואני אעשה הכל כדי למצוא פתרון כדי שיוכל להגיע לפעילות. את החברים בצבא, היא גייסה כחונכים לפעילויות. לטענתה, אף מסגרת לא תקשה עליה את העבודה בעמותה. לטענת לגבי נוער אפאתי, לא יוצר ואגואיסט, היא מסרבת לקבל. כמו שעובדת עם חונכים רבים ברחבי הארץ, שמקדישים ימים שלמים לפעילות העמותה, היא מוקפת באנשים שמעוניינים לתרום ולעשות.

את עומדת על סף השחרור. יש לך בטח המון תוכניות: טיול, לימודים. את לא חוששת שכל המחויבות ההתנדבותית שלך תהפוך בשלב בלשהו לנטל?

"אני אוותר, לא משנה על איזה ג'וב, טיול, לימודים. זה פשוט הדבר הכי יקר לי. אני מבינה איך רואים את זה מהצד. אבל זה אפילו לא חולף בראשי. אני לא ארפה עד שאני אראה את העמותה ממוסדת. אני כבר זזה קצת הצדה; יש סניפים שמתנהלים נהדר גם בלעדיי. כשמשרד החינוך ייקח את זה כפרויקט, כשהיה סניף בכל עיר, כשאזוה מיליונר יפרוס על זה חסות - אז אני ארע שאני יכולה לרוץ."

מאחורי השם התמוה מעט שנבחר לעמותה, מסתתר סיפור חביב. "קרמבו הוא הממתק היחיד שנארו כל יחידה בנפרד", היא מסבירה. "בגלל שהוא עדין ושברירי, יושבים אנשים במפעל ואורזים קרמבו-קרמבו. בגלל שגם אנחנו עוטפים ילד-ילד באהבה, חשבת שקרמבו יתאים. הכנפיים הם כזו שהילדים האלו יוכלו לפרוס כנפיים ולעוף. חוץ מזה, עם קום העמותה, גם קיבלנו תרומה גדולה של קרמבואים."

יש איזשהו דמות שמעוררת בך השראה? שאת צועדת לאורחיה?

"אני לא נושאת עיניים גבוה. ההורים של הילדים, שנלחמים בחברה לא הוגנת, לא מקבלת, לא סכלנית, מעוררים השראה בעיניי. אלו הורים שצריכים להתמודד עם אנשים שמתוך בורות מרברים על הילדים שלהם כחפצים, שעוברים לצד השני של המדרכה כי הם מפתחים שזה מרבה."

את סיפחת לעצמך את הצער הזה. את נאלצת לא רק להתמודד עם האושר שבחובכים של הילדים, אלא גם עם אותה בורות.

"נכון, כי אני מרגישה שליחה של הילדים האלה, שבכל מקום שאני מגיעה אני פוקחת עיניים לאנשים, ומורידה להם את הידיים מהאזניים, שיכירו, שיירעו, שהאטימות הזו תיפסק. באחת הפעילויות של העמותה אחת הילדות אמרה שהיא רוצה להיות שרת הצדק של המדינה, שכולם יאהבו את הילדים של 'כנפיים של קרמבו'. אני מרגישה שעורתי להם להרגיש שייכים למשהו."

איפה נראה אותך בעוד עשר שנים?

"קשה לי לענות על עצמי. קל לי יותר לדבר על 'כנפיים של קרמבו'. אני רוצה שזו תהיה תנועת נוער ארצית, כמו כל תנועת נוער אחרת. שכל מי שרוצה, והפעילות מתאימה לו - גם ילדים עם נכויות וגם החונכים - יוכל להשתלב. שנעמוד בפני עצמנו עם חולצות, בטיול למדבר יהודה. שזה לא יהיה זמני וחולף."

וגם את תהיי שם עם העמותה?

"אני אעשה אפילו קעקוע עם הסמל שלנו", היא אומרת בחיך ומרצינה מיד. "זה נשמע פלצני, אבל ברגע - זה החיים שלי." ■

לחרומו והצטרפות כחונכים לעמותת 'כנפיים של קרמבו' ניתן ליצור קשר בדואר אלקטרוני: adikrembo@walla.com